

дозволить збільшити кількість студентів, покращити матеріально-фінансову базу, а також відповідати сучасним світовим навчально-освітнім тенденціям.

*Д. О. Петров, викладач кафедри
фізичного виховання № 2*

ДЕРЖАВНІ СТАНДАРТИ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі розвитку світової і вітчизняної економіки, оснований на ринкових відносинах, постає питання створення суспільства, що базується на знаннях, де соціальне й економічне благополуччя країни визначається наукоємними технологіями, інноваційною спрямованістю і рівнем інтелектуального розвитку соціуму. В умовах спрямованості на членство в Європейському Союзі фундаментальне значення для розвитку національної економіки має розвиток ринку освітніх послуг, їх реформування та в деяких випадках вдосконалення.

При цьому важливе місце займає інноваційний розвиток економіки й соціальної сфери, що вимагає високого рівня освіти, підвищення інтелектуального і духовного потенціалу суспільства, підготовки нової генерації людей, здатних створити нову техніку й технології, активно втручатися і здійснювати реформування економіки, розвивати духовність і культуру населення.

Отже, економічний розвиток в країні взаємопов'язаний з рівнем освіти. Даний зв'язок взаємозумовлений. Це ще раз підтверджує вагомість економіки для всіх сфер розвитку.

Але, на жаль, Україна, здобувши незалежність, успадкувала від тоталітарної держави таку систему освіти, масштаби і недосконалість якої виявилися додатковою перешкодою на шляху створення демократичної, гуманної, національної держави. Одним із напрямків реформування освіти є створення належного рівня вищої освіти в Україні. Реорганізація вищої освіти відпові-

дно до вимог сучасності є комплексним завданням, що включає модернізацію управління як всією системою вищої освіти, так і окремими її закладами; зміну форм і методів навчального процесу; підвищення якості навчання студентів; перегляд кількості напрямів підготовки бакалаврів; постійне підвищення кваліфікації професорсько-викладацького складу; забезпечення академічної і трудової мобільності студентства; інноваційні підходи до проблем фінансування та самофінансування освітніх закладів тощо.

Ще в 1995 році прийнято Указ Президента України “Про основні напрями реформування вищої освіти в Україні”, яким були визначені концепції реформування вищої освіти на перехідному етапі до ринкової економіки, концепцію гуманітарної освіти у вищих навчальних закладах, концепцію реформування і розвитку екологічного мислення та здатності будувати гармонійні відносини з природою.

У 2002 році Указом Президента України була затверджена Національна доктрина розвитку освіти, яка визначає систему концептуальних ідей та поглядів на стратегію і основні напрями розвитку освіти в першій чверті XXI століття.

Реформування вищої освіти також передбачено Програмою економічних реформ на 2010-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” від 2 червня 2010 року.

Ще одним не менш вагомим документом є Державний стандарт освіти – нормативний акт, що визначає систему нормативних вимог до змісту і рівня освітнього і фахової підготовки в Україні. Вони є основою оцінки освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня громадян незалежно від форми одержання освіти, що визначено в ст. 6 Закону України “Про освіту”.

В Україні державні стандарти освіти розробляються окремо з кожного освітнього та освітньо-кваліфікаційного рівня і затверджуються Кабінетом Міністрів України та підлягають перегляду та перезатвердженню не рідше як один раз на 10 років.

Систему стандартів вищої освіти складають Державний стандарт вищої освіти, галузеві стандарти вищої освіти, стандарти

рти вищої освіти ВНЗ (ст. 11 Закону України “Про вищу освіту”).

Державний стандарт вищої освіти містить перелік кваліфікацій за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями; перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у ВНЗ за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями; вимоги до освітніх рівнів вищої освіти; вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти (ст. 12 Закону України “Про вищу освіту”). Галузеві стандарти вищої освіти складються з освітньо-кваліфікаційних характеристики випускників ВНЗ; освітньо-професійної програми підготовки; засобів діагностики якості вищої освіти (ст. 13 Закону України “Про вищу освіту”). Зміст стандартів вищої освіти ВНЗ становить перелік спеціалізацій за спеціальностями, варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників ВНЗ, варіативні частини освітньо-професійних програм підготовки, варіативні частини засобів діагностики якості вищої освіти, навчальні плани, програми навчальних дисциплін (ст. 14 Закону України “Про вищу освіту”).

В сучасній Україні відбувається процес усвідомлення ролі стандартизації як структури системи вищої освіти, що має низку “проблем росту”, основними з яких є протиріччя, недосформованість теоретичних основ, плюралізм методологій розробки, неузгодженість термінології. А загалом стандартизація вищої освіти інтегрує соціальну мету, завдання, цінності, принципи, форми, зміст і методи освітньої діяльності, виходячи далеко за межі окремих наукових дискурсів.

Отже, головною метою є проникнення й закріплення у суспільній свідомості певних загальноприйнятих норм, що є необхідним для створення демократичної, незалежної держави та вступу до Європейського Союзу.

Більшість сфер освіти поки що мають не до кінця сформований характер. Це, як не дивно, також стосується юридичної освіти.

Створення якісної вищої юридичної освіти в Україні

ускладнюється через відсутність упродовж тривалого часу єдиних вимог до підготовки юристів. Зокрема, через неоднаковість підходів різних юридичних наукових шкіл до визначення змісту підготовки юридичних кадрів затулювалося розроблення стандарту вищої освіти з права за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавра, а за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста – магістра.

Тож існує необхідність докорінного вдосконалення якості підготовки фахівців-юристів на основі практичної спрямованості кваліфікаційних вимог з урахуванням кон'юнктури ринку праці та світового досвіду.

Прийняття стандартів у галузі вищої юридичної освіти (їх затвердження) допоможе узгодити питання інтеграції міжнародних, особливо європейських, стандартів для юристів, що в подальшому сприятиме зменшенню кількості стихійно створених навчальних закладів, підготовка фахівців у яких залишається під питанням.

Актуальним для юридичної освіти є розвинення вузько-спеціальних напрямків, адже фахівець, який докорінно, у всіх тонкощах знає предмет своєї професійної діяльності, є високо оплачуваним і визнаним, навіть на міжнародному рівні.

*А. К. Соколова, канд. юрид. наук,
доцент кафедри екологічного права*

ОСНОВНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ: ВИЗНАЧЕННЯ І ЗМІСТ

Провідними формами навчання за Болонською системою вважаються лекції, практичні, семінарські й лабораторні заняття, консультації, колоквиуми, диспути, контрольні й курсові роботи студентів та ін. Основними формами викладання еколого-правових дисциплін у Національному університеті